

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžf/52/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013200703
Dátum vydania rozhodnutia:	22.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1013200703.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Moravu a členiek senátu JUDr. Petry Příbělskej, PhD. a JUDr. Jarmily Urbancovej v právnej veci žalobcu: Marián Moravčík, UNIPROF, IČO: 17 362 750, Stavbárska 40, Bratislava, zastúpený: JUDr. Martin Sečanský, advokát, Záhradnícka 93, Bratislava, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, so sídlom v Banskej Bystrici, Lazovná 63, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. 1115211/2012 zo dňa 17. decembra 2012, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa č.k. 1S 95/2013-49 zo dňa 20. marca 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S 95/2013-49 zo dňa 20. marca 2014 p o t v r d z u j e.

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom rozhodnutie žalovaného č. 1115211/2012 zo dňa 17.12.2012 ako aj prvostupňové rozhodnutie Colného úradu Bratislava č. 9005231/1/629211/2012 zo dňa 26.03.2012 podľa § 250j ods. 2 písm. d/ O.s.p. zrušil a vrátil vec žalovanému na ďalšie konanie. Napadnutým rozhodnutím žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Colného úradu Bratislava, ktorým bol žalobcovi ku dňu 23.12.2011 vymeraný úrok z omeškania 13 070,72 € zo sumy dovoznej platby vo výške 4 255,93 €, nezaplatenej v zákonom určenej lehote do 09.06.1993, ktorá mu bola oznámená rozhodnutím č. 0526103304097 zo dňa 30.05.1993. Žalobca clo uhradil dňa 23.12.2011. Úrok z omeškania bol žalobcovi vyrubený za obdobie od 10.06.1993 do 23.12.2011. Žalobca potom, čo mu bolo oznámené začatie konania vo veci vymerania úroku z omeškania do Zápisnice o ústnom pojednávaní zo dňa 01.02.2012 požiadal o odpustenie úrokov z omeškania. Prvostupňový správny orgán žiadosti žalobcu o odpustenie úrokov z omeškania nerozhodol z dôvodu, že o upustenie od vybratia úroku z omeškania možno požiadať až po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol úrok z omeškania vymeraný. Podľa názoru krajského súdu na

upustenie vybratia úroku z omeškania podľa § 237 ods. 2 colného zákona nie je potrebná žiadosť žalobcu. Ustanovenie § 237 ods. 2 colného zákona a § 232 ods. 2 písm. a/ Colného kódexu dáva žalovanému možnosť alternatívne upustiť od vymáhaného úroku z omeškania. Žalovaný mal sám ex offo zaoberať sa možnosťou upustenia od vybratia úroku z omeškania a súčasne skúmať, či vymeranie úroku z omeškania nevyvolá u žalobcu vážne hospodárske alebo sociálne ťažkosti s ohľadom na jeho pomery (čl. 232 ods. 2 písm. a/ Colného kódexu, § 237 ods. 2 písm. a/ colného zákona). Krajský súd konštatoval, že z napadnutých rozhodnutí a ani z administratívneho spisu nie je zrejmé, či žalovaný aj napriek skutočnosti, že žalobca ešte pred vymeraním úroku z omeškania požiadal o odpustenie úroku z omeškania zväžil, resp. nezväžil pri vymeraní úroku z omeškania upustenie od vymáhaného úroku z omeškania. Rovnako súdu nebolo zrejmé, či sa žalovaný zaoberal skutočnosťou, či vymeranie úroku z omeškania nevyvolá na strane žalobcu vážne hospodárske alebo sociálne ťažkosti s ohľadom na jeho pomery. Samotné uvedenie spôsobu výpočtu úroku z omeškania nie je dostatočným odôvodnením, prečo žalovaný úrok z omeškania žalobcovi vymeral. Podľa názoru krajského súdu úrok z omeškania z nezaplatenej sumy cla, ktorý je príslušenstvom cla sa v prípade premlčania riadi právnym režimom cla a znáša právny režim cla. Premlčacia lehota na clo sa preto vzťahuje aj na premlčanie úroku z omeškania nezaplateného cla, keď zákon výslovne v § 238 colného zákona stanovuje premlčanie vybratia a vymáhania cla. Krajský súd sa nestotožnil s názorom žalobcu, že na premlčanie úroku z omeškania z nezaplateného cla sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní. Clo aj úrok z omeškania z nezaplateného cla tvorí predmet verejného práva.

Právne odôvodnil krajský súd svoje rozhodnutie ustanoveniami § 237 ods. 1 písm. b/ zákona č. 618/1992 Zb. colného zákona účinného do 30.06.1996, § 229 ods. 1 písm. a/ zákona č. 180/1996 Z.z. colného zákona účinného do 30.06.2001 a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 238/2001 Z.z. colného zákona účinného do 30.04.2004, ďalej článkom 232 ods. 1 písm. b/ a článkom 232 ods. 2 písm. a/ Nariadenia rady (EHS) č. 2913/1992 z 12.10.1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva (ďalej len „colný kódex“).

O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) vzhľadom na plný úspech žalobcu v konaní.

II.

V zákonom ustanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) podal proti tomuto rozsudku krajského súdu odvolanie žalovaný správny orgán. Namietajúc vadu spočívajúcu v nesprávnom právnom posúdení žiada odvolaním aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutie krajského súdu v Bratislave zrušil a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaný uviedol, že žiadne s ustanovení zákona č. 618/1992 Zb. nedáva žalovanému povinnosť ex offo začať konanie o upustení od vybratia úroku z omeškania. Už samotná formulácia ustanovení § 237 ods. 2 preukazuje, že sa jedná o fakultatívny inštitút, ktorý dáva colným orgánom možnosť, nie povinnosť od vybratia úroku z omeškania upustiť. V § 237 ods. 1 písm. b/ zákona č. 618/1992 Zb. je priamo uvedené, že ak clo nebolo zaplatené v určenej lehote, bude z nezaplatenej sumy cla vymeraný úrok z omeškania. Ďalej žalovaný poukazuje na odlišnosť inštitútu úroku z omeškania a inštitútu upustenia od vybratia úroku z omeškania. Z § 237 je zrejmé, že ide o dva samostatné právne inštitúty pričom vymeranie úroku z omeškania musí vždy predchádzať prípadnému konaniu o upustení od vybratia úroku z omeškania. Žalovaný sa nestotožňuje s krajským súdom podľa ktorého nebolo rozhodnutie žalovaného dostatočne odôvodnené. Dôvodom pre ktorý bol žalobcovi úrok z omeškania vymeraný je práve súdom namietaná skutočnosť, že žalobca bol v omeškaní so zaplatením colného dlhu od 10.06.1993 do 23.12.2011. Žiaden iný dôvod neexistuje a teda nemohol byť v odôvodnení uvedený. Ďalej žalovaný uviedol, že čo a týka premlčania vybratia a vymáhania cla, že zákon síce rieši zánik colného dlhu aj premlčanie colného dlhu, ale v vzťahu k úrokom z omeškania rieši len možnosť upustenia od vybratia úroku z omeškania, nemožno teda prijať názor, že právna úprava premlčania colného dlhu sa rovnako vzťahuje aj na úrok z omeškania. Zákon č. 618/1992 Zb. žiadnu takúto úpravu neobsahuje a jej „doplnenie“ rozhodnutím správneho orgánu by spôsobilo situáciu, kedy orgán vykonanej moci supluje legislatívnu činnosť

príslušných orgánov moci zákonodarnej. Žalovaný správny orgán namieta, že v prípade ak sa pripustí použitie analógie musí sa prihliadať na základné odlišnosti oboch právnych inštitútov, najmä na odlišné podmienky ich vzniku a to najmä odlišný okamih ich vzniku, resp. uplatnenia. Colný dlh nevzniká v rovnakom okamihu ako úrok z omeškania, nemôže byť prípadná premlčacia doba pri oboch inštitútoch počítaná rovnako. Ďalej žalovaný uviedol, že ustanovenie § 238 ods. 1 zákona č. 618/1992 Zb. stanovuje šesťročnú premlčaciu lehotu, ktorá sa vzťahuje na právo vyberať vymeranú sumu a vymáhať nedoplatok ale nie na právo vymerať. Žalovaný ďalej nesúhlasí s názorom krajského súdu a teda, že ak ustanovenie § 238 ods. 1 zákona č. 618/1992 Zb. upravuje premlčanie práva vybrať a vymáhať nedoplatok cla, vzťahuje sa toto premlčanie len na nedoplatok cla, nie na úrok z omeškania, ktorý predstavuje samostatný právny inštitút.

III.

Žalobca sa k podanému odvolaniu žalovaného nevyjadril.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné priznať úspech, pretože rozsudok krajského súdu je vo výroku vecne správny, aj napriek iným dôvodom.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 O.s.p.).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Z predloženého spisového materiálu vrátane administratívneho spisu a podaní žalobcu najvyšší súd zistil, že žalobca sa domáhal preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia žalovaného, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobcu a potvrdené rozhodnutie colného úradu, ktorým bol žalobcovi vymeraný

úrok z omeškania ku dňu 23.12.2011 v sume 13 070,72 € podľa článku 232 ods. 1 písm. b/ colného kódexu, podľa § 237 ods. 1 písm. b/ zákona č. 618/1992 Zb. colný zákon v znení účinnom do 30.06.1992, podľa § 229 ods. 1 písm. a/ zákona č. 180/1996 Z.z. colný zákon v znení účinnom do 30.06.2001 a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ zákona č. 238/2001 Z.z. colný zákon v znení účinnom do 30.04.2004 zo sumy dovoznnej platby vo výške 4 255,93 €, pozostávajúcej z cla v sume 0,00 € a dane z pridanej hodnoty v sume 4 255,93 € nezaplatenej v zákonom určenej lehote do 09.06.1993, ktorá mu bola oznámená rozhodnutím č. 0526103304097 zo dňa 30.05.1993.

Podľa § 220 ods. 1 colného zákona (zákon č. 618/1992 Zb.), každú sumu dovozného alebo vývozného cla zodpovedajúcu colnému dlhu musia colné orgány vymerať ihneď po tom, len čo im budú oznámené všetky údaje a predložené všetky doklady potrebné na jeho vymeranie.

Vymerané clo zapisu do svojich účtovných dokladov.

Podľa § 224 ods. 1 colného zákona musia colné orgány sumu cla, zapísanú v účtovných dokladoch oznámiť dlžníkovi.

Podľa § 226 ods. 1 colného zákona, ak colné orgány nepovolili dlžníkovi niektorý zo spôsobov uľahčenia platby cla uvedených v § 228 až 233, je clo splatné do 10 dní odo dňa, keď colné orgány oznámili jeho výšku dlžníkovi.

Podľa § 237 ods. 1 písm. b/ colného zákona, ak clo nebolo zaplatené v určenej lehote, bude z nezaplatenej sumy cla vymeraný úrok z omeškania, ktorý je príslušenstvom cla.

Podľa § 237 ods. 2 colného zákona, colné orgány môžu od vybratia úroku z omeškania upustiť, ak:

- a) vybratie úroku by vzhľadom na situáciu dlžníka, bolo pre dlžníka spojené s vážnou ujmom
- b) jeho výška nepresiahne sumu 100,- Kčs
- c) clo je zaplatené do 5 dní od uplynutia lehoty splatnosti

Podľa § 238 ods. 1 colného zákona, právo vybrať a vymáhať nedoplatok cla sa premlčuje po šiestich rokoch po roku, v ktorom sa stal splatným.

Podľa ods. 2, ak sa vykoná úkon smerujúci k vybratiu alebo vymoženiu nedoplatku, premlčacia lehota sa prerušuje a začína plynúť nová premlčacia lehota po uplynutí kalendárneho roka, v ktorom bol dlžník o tomto úkone upovedomený, nedoplatky cla možno však vymáhať najneskôr do dvadsiatich rokov počítaných od konca roka, v ktorom sa stal nedoplatok splatným.

Podľa ods. 3 na premlčanie sa prihliadne iba vtedy, ak to dlžník namieta a len v rozsahu uplatňovanej námietky.

Podľa ods. 6 úkonom na vymáhanie nedoplatku cla je aj písomná upomienka o zaplatenie cla doručená dlžníkovi.

Podľa čl. 232 ods. 1 písm. b/ Nariadenia Rady (EHS) č. 2913/1992 zo dňa 12.10.1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva, ak suma cla nebola zaplatená v stanovenej lehote, vymeria sa k sume cla úrok z omeškania. Miera úroku z omeškania môže byť vyššia, ako miera úverového úroku. Nesmie však byť nižšia, ako miera úverového úroku.

Podľa čl. 232 ods. 2 písm. a/ Nariadenia Rady EHS č. 2913/1992 zo dňa 12.10.2012, ktorým sa ustanovuje Colný kódex spoločenstva, colné orgány môžu upustiť od vyžadovania úroku z omeškania, pokiaľ by s ohľadom na pomery dlžníka mohol vyvolať vážne hospodárske alebo sociálne ťažkosti.

Krajský súd v Bratislave napadnuté rozhodnutie žalovaného v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. d/ O.s.p. a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodoval obdobnú vec s rovnakým žalobcom, kde rozsudkom

sp.zn. 5Sžf/66/2014 zo dňa 22.03.2016 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 2S 61/2013 zo dňa 28. mája 2014, ktorým zrušil rozhodnutie žalovaného a prvostupňového správneho orgánu podľa § 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p. z dôvodu, že sa stotožnil s jeho právnym posúdením.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné zdôrazniť, že sa nestotožňuje s krajským súdom pokiaľ ide o otázku „odpustenia“ (upustenia od vybratia) úrokov z omeškania. Žalobca požiadal o odpustenie úrokov z omeškania. Prvostupňový správny orgán o jeho žiadosti nerozhodol z dôvodu, že od upustenia vybratia úroku z omeškania možno žiadať až po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol úrok z omeškania vymeraný. Podľa názoru najvyššieho súdu zhodne s právnym názorom žalovaného, je potrebná vždy žiadosť žalobcu o upustenie od vybratia úroku z omeškania podľa § 237 ods. 2 colného zákona, nie je teda možné aby žalovaný rozhodoval od upustenia od vybratia úroku z omeškania aj bez tejto žiadosti. Okrem toho je najvyšší súd toho názoru, že táto otázka - upustenie od vybratia úrokov z omeškania nie je podstatná pre posúdenie predmetu tohto sporu.

Podstatou a predmetom tohto sporu je žalobcom vznesená námietka premlčania úrokov z omeškania z colného dlhu v odvolaní.

Premľčanie nie je preklúzia a nedochádza tak k zániku práva veriteľa prijať dlžníkom dobrovoľne zaplatenú sumu cla a ak aj dlžník zaplatil sumu cla po uplynutí premlčacej lehoty, ide o postup v súlade so zákonom a samotné skúmanie existencie úkonov majúcich za následok prerušenie plynutia premlčacej lehoty podľa § 238 ods. 2 colného zákona má význam len v prípade, keď dlžník ako účastník konania vznesie námietku premlčania, čo sa vo vzťahu k colnému dlhu nestalo a colný dlh bol po lehote, dňa 23.12.2011 zaplatený na účet colného úradu.

Právny poriadok tvorí jednotný celok, má povahu systému, ktorý je ďalej diferencovaný na subsystemy rôznych úrovní (právo súkromné a verejné, právne odvetvia a právne inštitúty), ktoré v sebe zlučujú prvky podľa rôznych kritérií. Úroky z omeškania a premlčanie úrokov z omeškania sú inštitútom práva ako takého a preto v zmysle teórie právneho štátu, musí byť ich základ upravený rovnako pre celý právny systém Slovenskej republiky.

Námietka premlčania úrokov z omeškania z colného dlhu je právnou kategóriou a keď žalobca túto vzniesol, bolo povinnosťou žalovaného sa ňou v rozhodnutí zaoberať.

Podľa článku 1 ods. 1 veta prvá Ústavy SR, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Ústavný súd SR princíp materiálneho štátu vyjadril v právnom názore: „V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jeho úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané.“ (I. ÚS 17/1999, nález zo dňa 22.09.1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365, zhodne I. ÚS 44/1999, nález zo dňa 13.10.1999, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382).

Povinnosťou všeobecného súdu je interpretovať jednotlivé ustanovenia jednoduchého práva vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Súdny sú povinné dbať na princípy právneho štátu a nevykladať príslušné ustanovenia zákonov iba formalisticky, aby tak nedošlo k neprimeranej tvrdosti zákona voči žalobcovi.

Podľa názoru najvyššieho súdu, premlčacia lehota na vymeranie úrokov z omeškania začne plynúť najskôr prvý deň po dni, kedy bol colný dlh zaplatený. Námietka žalovaného, že po oneskorení zaplatení colného dlhu musí mať colný úrad možnosť začať konať vo veci vymerania úroku z omeškania, ktorý v celej výške skôr vymeraný ani byť nemohol neobstoí. Pre clo ako aj pre úroky z omeškania z nezaplatenej sumy cla platí spoločne 6 ročná premlčacia lehota uvedená v § 238 ods. 1 colného zákona. V danom prípade začala plynúť premlčacia lehota pre úroky prvým dňom od splatnosti colného dlhu, t.j. prvým dňom omeškania žalobcu s jeho zaplatením v trvaní 6 rokov. Úrok z omeškania

tvorí príslušenstvo cla a preto úrok sleduje právny osud cla (najvyšší súd preto nesúhlasí so žalovaným, že ide o dva odlišné inštitúty). Tu ide o základné kategórie práva, ktoré musia mať rovnaký obsah celým prierezom práva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky o náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p., nakoľko žalobca v odvolacom konaní síce mal úspech, ale trovy odvolacieho konania mu nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.